

СОЈУЗ НА ПЕДАГОШКИТЕ ДРУШТВА НА МАКЕДОНИЈА

НАПРЕДНОТО УЧИТЕЛСТВО ВО МАКЕДОНИЈА

ЗБОРНИК НА СЕЌАВАЊА ЗА ДЕЈНОСТА НА
НАПРЕДНОТО УЧИТЕЛСТВО ВО МАКЕДОНИЈА
ПРЕД ВОЈНАТА И ЗА ВРЕМЕ НА НОВ

„ПРОСВЕТНО ДЕЛО“
СКОПЈЕ, 1985.

УЧЕНИЦИТЕ, ДРУГАРИТЕ И СОВРЕМЕНИЦИТЕ ЗА ПЕНКО ЗДРАВКОВСКИ

Живко Стефановски, Живко Митрески и Евда Митреска (ученици на Пенко од првата генерација): Наставата ја изведуваше на мајчин македонски јазик, а нам ни велеше ако дојде некоја ревизија да зборуваме на српски. Часовите по веронаука ги заменуваа со други часови. Уште тогаш нè учеше дека сме Македонци и дека нема правда. Навечер доаѓаше во нашите домови и им помагаше на родителите во нижењето на тутунот и им даваше разни совети. И денес сме му благодарни за сè што стори за нас и никогаш нема да го заборавиме нашиот сакан учител Пенко.

Илија Јанкуловски: Во 1939 година Пенко учествуваше на семинарот во Асамати, заедно со други напредни учители од т.н. Трета група, каде што е формирано поверенство за Вардарска Бановина, во кое влегоа: Анка Обукина, Милан Тодоровиќ и Пенко Здравковски. Овој актив имаше за цел да раководи со партиската работа: организирање на состаноци со учители комунисти од Македонија и др. На сите состаноци учествуваше и Пенко, кој многу придонесуваше со своите ставови и искуството.

Мите Гајтан (стенографски белешки): Истата година Пенко и Ѓорѓи Ивановски формираат прва партиска ќелија со понапредни луѓе, печалбари од Америка и од други места — луѓе задоеени со напредни идеи. Оваа е првата партиска ќелија во Преспа. Многу често во училиштето кај Пенко се држеа состаноци и се читаше марксистичка литература. Меѓу поважните состаноци беше и состанокот на кој учествуваше Блажо Орландиќ. Овој состанок е важен затоа што одигра голема улога за формирањето на партиските ќелии, со прикажување на шема како гранки, а од нив пуштени кругови — СКОЈ и МЛАДИНА.

Вера Ацева (забележано во 1976 година): Во 1941 година Пенко е назначен за учител во Прилеп. Целата работа ја усредоточува на Прилеп и Прилепско. Веднаш е вклучен во партиската организација (во интелектуалната ќелија) и е избран за секретар на ќелијата. Учествува во сите подготовки за вооруженото востание: оди во прилепските села, агитира, создава партиски организации, собира народна помош и со својата комуникативност и организаторска способност создаваше партиски симпатизери.

Ратка Крстеска (забележано во 1976): Контакти со Пенко имав од 1941 година кога дојде за учител во Прилеп. Ние често одевме кај него дома како илегалци. Неговата кука беше една од најсигурните. Активноста ја носеше Пенко. Една од најважните работи беа вестите преку радио. Бидејќи знаеше француски и руски уште од учителската школа, тој беше ангажиран за „фаќање“, преведување и размножување на вестите, кои средени се носеа на техничка обработка.

Благоја Талески (забележано во 1977 година): Пенко, како човек, секогаш беше расположен за хумор и беше омилен меѓу луѓето, било да се тоа интелектуалци или работници. Во работата внесуваше жива работна дисциплина и имаше пристапност во секоја средина, а посебно меѓу работниците и селаните. Неговиот жив збор секогаш делуваше авторитетно. Кога беше испратен од КП за попис и реквизиција на житото по селата, тој многу успешно ја изврши таа работа во Мариово. Исто така, според договорот со Месниот комитет Пенко беше задолжен да организира партиски организации на мариовскиот терен. За извесно време, колку што престојуваше во Мариово, постигна извонредни резултати во организирањето на партиски организации.

Вера Оровчанец (стенографски белешки — Фонд Ресен, 1943 г. ИНИ — Скопје): На преспанската територија останав три месеци. Ги организиравме селаните за излегување в планина. Во тоа време дојде Пенко Здравковски, член на Вториот областен комитет. Со неговото доаѓање работата уште повеќе се засили. На секој чекор, по секоја наша позначајна акција се организираа блокади. Пенко секоја вечер слегуваше в село за да види дали е крената блокадата и да воспостави врска со селото Подмочани, заради снабдување со храна. Како резултат на оваа активност излегоа голем број партизани.

Архив на Македонија. (оригинален ракопис бр. 112а): Во 1944 година, покрај другите кандидати, Пенко е предложен за член на Првото заседание на АСНОМ. Во извештајот на ЦК КПМ се вели: „Се предлага Петар Здравковски — Пенко, учител, член на ЦОК на КПМ. Има влијание во чаршијата и интелигенцијата во градот и во Преспа каде бил учител неколку години“.

Драган МИШКОВСКИ

ПРОСВЕТНО-ПЕДАГОШКАТА И ПОЛИТИЧКАТА ДЕЈНОСТ НА УЧИТЕЛОТ ЗДРАВКО ШЕСТИК ВО с. ДРЕНОВО — БРОДСКО

За поцелосно согледување на просветно-педагошката и политичката дејност на Здравко Шестик за времето од неполни три учебни години како учител во с. Дреново — Бродско, поголем временски период собирав податоци и извршив повеќебројни разговори со жителите од селото кои најнепосредно беа поврзани со него. Во голема мера ми помогнаа и моите сеќавања. Три години бев негов ученик, а бидејќи живееше во нашата кука, имав и постојани контакти.

Со почетокот на учебната 1938/39 година за нов учител во с. Дреново пристигна Здравко Шестик. Селото е сместено на падини-